

[Energiministeren]

nende brændsel i fjernvarmeværker. Ligeledes har det siden april 1990 været pålagt kommunerne at påbyde fjernvarmeværker, som uden tilstrækkelig godkendelse anvender fiskeolie, at ophøre med anvendelsen. Omkring 6 værker er på denne baggrund ophørt med fiskeolieanvendelsen.

De nye regler for anvendelse af fiskeolie er yderligere præciseret i Energistyrelsens skrivelser af henholdsvis 13. juli 1990 og 23. juli 1991 til kommunalbestyrelserne.

De godt 10 fjernvarmeværker, som fortsat anvender fiskeolie, har efter Energiministeriets oplysninger en kommunal tilladelse hertil, men ikke Energistyrelsens samtykke. Disse værker skal efter bestemmelserne i den nye varmeforsyningslov omstilles til anvendelse af naturgas eller biobrændsel i perioden 1994 til 1998, hvorefter fiskeolieanvendelse i fjernvarmesektoren helt vil være ophørt.

Spm. nr. S 375

Til statsministeren (13/1 92) af:

Pia Kjærsgaard (FP):

»Vil statsministeren oplyse, hvilke kommissioner og udvalg der i øjeblikket er nedsat af regeringen, og angive de enkelte udvalgs kommissorier, antallet af medlemmer og forventede udgifter ved udvalgsarbejdet?«

Begrundelse

I statsministerens regeringstid er der en stærkt øget tendens til, at mange væsentlige spørgsmål ikke løses ved politisk forhandling, men henskydes til ekspertudvalg og kommissioner.

Det er spørgerens opfattelse, at denne tendens er ansvarsforflygtigende, og at regeringen unddrager sig det politiske ansvar ved at lægge behandlingen af så afgørende spørgsmål som den fremtidige sociallovgivning, personbeskatning og arbejdsløshedsdagpengereform ud til kommissionsbehandling.

Det er på denne baggrund, der anmodes om en oversigt over de udvalg og kommissioner, der i øjeblikket er nedsat af regeringen, deres kommissorier, antal medlemmer og forventede udgifter ved udvalgsarbejdet. De forventede udgifter bedes opdelt i udgifter til sekretariatsbistand, honorarer til udvalgs- og kommissionsmedlemmer samt rejseudgifter.

Svar (17/1 92):

Statsministeren (Poul Schlüter):

Statsministeriet indhenter hvert år oversigter fra ministerierne om ikkepermanente udvalg og kommissioner, der er i virksomhed den 1. januar det pågældende år, med angivelse af bl.a. udvalgets kommissorium og medlemmer. Der sendes 25 eksemplarer af oversigterne til Folketinget.

Som det er spørgeren bekendt, er det almindelig praksis at nedsætte et udvalg til større udredningsarbejder, f.eks. kulegravning af et kompliceret regelområde eller forberedelse af større lovreformer.

De ønskede yderligere oplysninger vil blive indhentet i de enkelte ministerier, og det må påregnes, at der vil gå nogen tid med indhentning af så omfattende oplysninger. Statsministeriet agter at indhente oplysningerne for udvalg og kommissioner, der har samfundsplanlægningsopgaver, er lovforberedende eller har samfundsmæssig relevans. Jeg går ud fra, at udvalg med teknisk/administrative opgaver udelades.

Lad mig tilføje, at jeg håber, udbyttet for spørgeren og Tingets øvrige medlemmer vil stå mål med de medgående omkostninger.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Første behandling af lovforslag nr. L 166:

Forslag til lov om ændring af forskellige uddannelseslove m.m. (Frie erhvervsskoler, forenkling, decentralisering og regelsanering).

Af undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder).

(Fremsat 18/12 91).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Anne-Marie Meldgaard (S):

Det lovforslag, som skal behandles her, ligner mest af alt en blandet landhandel. Det er en utrolig sammenblanding af politik og administrativ regelsanering.

Forslagets hovedpunkt om at skabe reelle muligheder for frie erhvervsskoler med den begrundelse, at området bør have samme mulig-

[Anne-Marie Meldgaard]

heder og vilkår som grundskole- og gymnasieområdet, kan ikke få Socialdemokratiets tilslutning til eventuel vedtagelse. Det er ikke svært at begrunde denne afvisning, idet den hænger sammen med vores politiske stillingtagen til spørgsmålet om brugerbetaling i erhvervsuddannelserne og gymnasiet, og jeg vil gerne understrege, at ønsket om at fastholde princippet om vederlagsfri undervisning er det afgørende for os i denne sag, idet vi mener, at den konkurrence erhvervsskolerne imellem, der omtales i bemærkningerne, allerede finder sted i stor udstrækning inden for den nuværende lovs rammer. Skal jeg endelig sige noget positivt om forslaget, er det, at kun friskoler, der i forvejen udbyder relevante erhvervsuddannelser, skal kunne godkendes som udbydere af erhvervs-gymnasiale uddannelser.

Angående den del af lovforslaget, som omhandler frie adgangsprøver til de videregående social- og sundhedsuddannelser plus en del brugerbetaling på området, må jeg desværre også melde fra. Socialdemokratiet ser på nuværende tidspunkt intet grundlag for at ændre på betingelserne for tilmelding til adgangsprøven. Der er tale om en uddannelse, der har eksisteret i så kort tid, at de foreliggende erfaringer ikke godtgør, at perspektivudvalgets intentioner med prøven ikke er i orden, men skulle der komme sådanne oplysninger frem på et senere tidspunkt, er vi selvfølgelig indstillet på at genoptage sagen.

Den sidste del af lovforslaget, som jeg tidligere omtalte som administrativ regelsanering, har Socialdemokratiet ikke de store problemer med. Blot synes jeg, det er uheldigt, at ministeren blander tingene sammen på en sådan måde, at det samlede lovforslag bliver ganske uspiseligt for os. Men det skal ikke afholde os fra at gå konstruktivt ind i udvalgsarbejdet.

John Vinther (KF):

Det fremgår jo af bemærkningerne til lovforslaget, at dets formål er at øge frihedsgraden på de erhvervsrettede ungdomsuddannelser, at decentralisere en række beslutningsprocesser samt at gøre regelstrukturen klarere og enklere, og disse formål vil Det Konservative Folkeparti selvfølgelig altid gerne medvirke til at opfylde.

Vi noterer med tilfredshed, at lovforslaget sigter mod at skabe grundlag for frie erhvervs-

skoler og erhvervs-gymnasier. I den forbindelse skal jeg dog anføre, at det er vores opfattelse, at HHX- og HTX-uddannelserne skal bevare tilknytningen til netop erhvervsuddannelsessystemet. Efter Det Konservative Folkepartis opfattelse skal disse uddannelser ikke indlemmes i de almene gymnasiale uddannelser, men lad mig skynde mig at sige, at jeg heller ikke er af den opfattelse, at lovforslaget lægger op til det. Jeg synes bare, at vores holdning skal slås fast.

Vi glæder os også over, at lovforslaget åbner mulighed for frie adgangsprøver til de grundlæggende social- og sundhedsuddannelser. Dermed tror jeg, at vi bedst sikrer, at det også er de bedst egnede, der rent faktisk kommer ind på uddannelserne. Det er også en god konservativ idé, at de uddannelsessøgende i rimeligt omfang selv medvirker til finansieringen af deres uddannelse, i dette tilfælde ved betaling af deres lærebøger. Det er særlig rimeligt, når bøgerne også efter uddannelsens ophør har en værdi for de uddannelsessøgende, som det er tilfældet her.

Jeg skal ikke komme ind på alle de andre dele, men blot sige, at vi med tilfredshed noterer, at det med vedtagelsen af dette lovforslag bliver muligt at ophæve 12 love, og det synes vi er et skridt i den rigtige retning. Det Konservative Folkeparti kan således støtte lovforslaget.

Anders Mølgaard (V):

Det var glædeligt og befriende at læse dette lovforslag og de tilhørende bemærkninger igennem. Hånden på hjertet, det er jo ikke hver dag, at man som folketingsmedlem og ordfører oplever den følelse.

Forslaget er hele vejen igennem præget af sund fornuft, og vi kan i Venstre varmt tilslutte os dets tre dominerende hovedelementer: For det første de øgede frihedsgrader på de erhvervsrettede ungdomsuddannelser, for det andet decentraliseringen af beslutningskompetencen på en række uddannelsesaktiviteter og for det tredje forslaget om en klarere og enklere regelstruktur.

Med hensyn til det første element finder vi det helt positivt og logisk, at der nu skabes reelle muligheder for frie erhvervsskoler, som vi allerede kender det fra grundskole- og gymnasieområdet. Vi kan også støtte forslaget om, at disse friskoler i fremtiden får mulighed for at

[Anders Mølgaard]

oprkræve elevbetaling for den del af udgiften, som det offentlige ikke dækker. Det er også fornuftigt, når det foreslås, at adgangsprøven til de videregående social- og sundhedsuddannelser gives fri for alle, der vil prøve deres almene skolekompetence, og at eleverne i fremtiden selv skal anskaffe de lærebøger, der har varig erhvervsmæssig værdi for dem. Også det element i lovforslaget, som omhandler decentralisering af beslutningskompetencen, er præget af logik og sund fornuft.

Jeg synes også, der er grund til at rose Undervisningsministeriet og dets medarbejdere for deres vilje og evne til at rydde op i regler og forskrifter og love, som jo ofte er en plage for os. Jeg kan forstå, at ministeriet forventer at halvere mængden af forskrifter i perioden 1991-93. Jeg synes, dette afbureaukratiseringsprojekt er prisværdigt, men jeg vil fremsætte et beskedent ønske om, at regelsaneringen bliver en fortløbende proces, også efter 1993.

Som inspiration til kampen for et mere dereguleret samfund er det måske passende at slutte med følgende gruk fra en gammel klog fynbo, nemlig Piet Hein:

For hver ting, man skal ha' lov for,
for hver mønt til skattens sum
knapper sig de albuenum,
livet i os har behov for.
Staten gør sig stor og bred af,
at den gør os pladsen trang.
Under magtens sejersgang
vokser menneskene nedad.

Ebba Strange (SF):

Selv om vores undervisningsminister er en af de undervisningsministre i Danmarkshistorien, der har siddet længst på sin post, ved jo også han, at en skønne dag får det en ende, det gør det jo for os alle sammen, uanset hvilken post vi beklæder. Så jeg kan godt forstå, at ministeren har tænkt, at nu må vi hellere se at få ryddet op i alle de regler og alt det, vi har plaget uddannelsesinstitutionerne med i årevis, det er jo ministerens ideologi. Og når man taler med folk ude i det virkelige liv, har de ærligt talt oplevet det stik modsatte i de år, vi har haft den nuværende undervisningsminister, så jeg kan som sagt godt forstå det.

Og jeg skal love for, man har været i gang med hovedrengøringskosten ovre i ministeriet. Det synes jeg i princippet er godt, for heller

ikke i SF går vi ind for unødige regler, og vi går også ind for både afbureaukratisering og decentralisering, så det overordnede mål er vi enige i. Men så sidder man jo som ordfører og skal til at gå ned i detaljerne, forholde sig til alle de mange ting, vi nu skal have ryddet op i, og jeg vil bruge mine sidste minutter i denne omgang til at kommentere nogle af de vigtigste ting i lovforslaget.

For det første kan jeg ikke se nogen særlig begrundelse for forslaget om de frie erhvervsskoler, bortset fra at sådan nogle må vi hellere få. Ministeren paralleliserer til folkeskoler og gymnasier – jeg ved ikke om jeg må sige det, men jeg synes, det er noget sludder, og nu har jeg sagt det, så kan jeg jo altid blive irettesat – vi har vel stadig væk et enkelt frit gymnasium, som har fået lov at iværksætte nogle særlige forsøg, og vi har private gymnasier, men det er noget helt andet, de arbejder jo efter de regler, der gælder i øvrigt. Så har vi friskoler, men det er jo en særlig dansk tradition. Ethvert barn i dette land har ret til at gå i folkeskolen, men vi har denne sluse, der hedder friskoler.

Jeg går ikke ud fra, at forslaget betyder, at ethvert menneske i dette land har ret til at gå gratis på en erhvervsskole, og så laver vi en sådan sluse. Jeg synes snarere, det tyder på, at nu skal vi have indført skoler med elevbetaling. I forvejen er erhvervsskolerne jo selvejende institutioner, de har altså en ret udstrakt frihed til at markere deres egen profil og lave deres egne læseplaner, bare de opfylder lovens formål. Derfor har jeg simpelt hen svært ved at se andet, end at det er ideologisk begrundet, så den del af forslaget støtter vi ikke.

Den frie adgangsprøve til de videregående sundhedsuddannelser er vi i princippet positivt indstillet over for, men vi vil selvfølgelig godt bore i det. Vi er absolut imod, at der skal betales for at gå op til prøverne, det vil jeg godt sige. Når jeg tænker på, hvem det er, der faktisk er startet på de uddannelser i Århus, hvor jeg kommer fra, hvilke sociale grupper de tilhører – jeg kender endda nogle af de pågældende – skulle vi så forlange, at de pludselig skulle til at betale for at gå op til prøverne? Nej, minister, sådan leger vi ikke! Vi går også imod, at amterne kan bestemme, at eleverne på netop disse uddannelser selv skal betale deres lærebøger. Jeg vil godt sige, at med hensyn til den varige værdi, bliver sådanne lærebøger

[Ebba Strange]

faktisk ret hurtigt forældet. De kan være morsomme at læse i – jeg har såmænd selv gemt nogle af de gamle bøger fra dengang, jeg blev uddannet – men i forhold til ens erhverv har de faktisk ret sjældent varig værdi. Der er et stort marked for lærebøger, de udskiftes hurtigt, og sådan bør det nok være.

Så er der begrænsningen af klageadgangen til ministeriet og større kompetence til bestyrelserne, og det vil jeg frem for alt gerne have boret lidt mere i under udvalgsarbejdet. Når vi nu har de bestyrelser alle steder, synes jeg også, at de skal have nogen kompetence, og det er givet, at nogle af de ting, som ministeren foreslår, kan de godt afgøre. Men ved siden af at være blevet uddannelsespolitisk ordfører igen, er jeg også retspolitisk ordfører, og jeg har altså en grundlæggende holdning om, at det er godt med en ankeinstans, og jeg er ked af at fratage både de ansatte og eleverne muligheden for at anke en afgørelse, som bestyrelsen har truffet. Jeg kan ikke se, at de skulle kunne anke den til andre end ministeren, så her har jeg altså nogle indvendinger.

Så lægges der op til ophævelse af en lang række love, bl.a. den om offentlig skolebespising, men kommunerne kan jo stadig give børnene både mad og mælk, hvis de vil det, så det er helt o.k.

Med hensyn til gymnasielærernes ansættelsesforhold går jeg ud fra, at det, der er skrevet, hviler på en aftale, ellers må man se at få den indgået. Det er klart, at de ansættelsesforhold skal ændres.

Køpke Christensen (FP):

Efterhånden har regeringen lært af Fremskridtspartiets grundlæggende filosofi, at der skal ske en afbureaukratiserings- og regelsaneringsproces, og vi kan naturligvis kun være tilfredse med det. Selv om man bruger ordene gang på gang i regeringens forslag, er det jo ikke altid, at det også virkelig er tilfældet, men i dette forslag slår det efter vores opfattelse delvis igennem.

Forslaget har tre formål: For det første en større frihed, når det drejer sig om erhvervsrettede ungdomsuddannelser, for det andet en decentralisering af beslutningskompetence til nogle uddannelsesinstitutioner under ministeriet og for det tredje at skabe klarere og enkle reglerstrukturer. At regeringen fremsætter så-

danne fremskridtssynspunkter er vi som sagt tilfredse med, og derfor ser vi stort set også positivt på det foreliggende forslag.

Fremskridtspartiets grundlæggende synspunkt med hensyn til skoler i al almindelighed, altså også erhvervsskolerne, er, at den enkelte skole skal have så frie tøjler som overhovedet muligt. Vi mener også rent principielt, at de økonomiske midler til undervisningen i Danmark skal følge eleven og ikke institutionen, uanset skoleformen, så derfor er vi ikke tilfredse med det, der lægges op til i forslaget, nemlig at private erhvervsskoler skal have mulighed for at opkræve et ekstra undervisningsgebyr, fordi tilskuddet fra det offentlige kun antages at blive 70-80 pct. af tilskuddet til de offentlige skoler.

Som sagt mener vi ganske klart, at alle skoleformer, uanset om de er private eller offentlige, skal have det samme tilskud, der følger eleven. Ved gennemførelsen af en sådan struktur får vi først og fremmest det fulde udbytte af markedsmekanismen og en regelliberalisering, og Fremskridtspartiet er derfor på dette område mest enig med arbejdstagersiden i Erhvervsuddannelsesrådet, som jo har ønsket at fastholde princippet om vederlagsfri undervisning.

Vi kan også kun billige, at private erhvervsskoler nu får lov til at gennemføre HHX- og HTX-uddannelserne, men vi er også ganske på linie med, at det naturligvis skal være således, at de pågældende skoler samtidig udbyder relevante, adgangsgivende erhvervsuddannelser.

Vedrørende de grundlæggende sociale sundhedsuddannelser er vi af den opfattelse, at det er ganske fornuftigt at give fri adgang til adgangsprøverne til disse uddannelser. Fremskridtspartiet har altid haft den opfattelse, at uanset hvilken uddannelse det drejer sig om, skal ansøgerne gennemgå en optagelsesprøve, uden at der samtidig skeles til de pågældendes baggrund. Vi mener, at forslaget er et skridt i den rigtige retning og vil derfor støtte det; det handler nemlig om at vurdere de uddannelsessøgende på baggrund af deres reelle kvalifikationer.

Vi kan også støtte, at man gennemfører muligheden for, at eleverne selv anskaffer sig de lærebøger, der har varig erhvervsmæssig værdi, men vi må kritisere, at der i bemærkningerne bl.a. står, at en eventuel besparelse i amts-

[Køpke Christensen]

kommunerne ikke vil blive søgt inddraget efter DUT-princippet. Vi forstår ganske enkelt ikke, hvorfor ministeren ikke ønsker dette, for vi går naturligvis ud fra, at der reelt bliver besparelser på området.

Vedrørende den næste hovedændring i lovforslaget, altså decentralisering af beslutningskompetencen til en række uddannelsesinstitutioner under ministeriet, må vi erkende, at vi er lidt betænkelige ved indskrænkningen af klageadgangen, især når det drejer sig om statsinstitutioner. Vil dette ikke medvirke til at give disse statsinstitutioner en beskyttelse, hr. minister? Det må ganske klart være rimeligt, at man fortsat har mulighed for at klage over statsinstitutioner, og jeg vil godt spørge, hvorfor man specielt på dette område faktisk hjælper statsinstitutionerne og ikke de selvejende institutioner.

Decentraliseringen, hvor princippet er, at kompetencen i langt højere grad end tidligere skal lægges ud til de enkelte uddannelsesinstitutioner, kan vi naturligvis støtte. Det er helt klart i grundlæggende overensstemmelse med Fremskridtspartiets holdning om, at den enkelte institution skal have større selvbestemmelse.

Når det handler om løn- og personaleområdet, reguleres forholdene i dag efter aftaler med organisationerne, og derfor ser man også af bemærkningerne til lovforslaget, at en enklere lovstruktur nødvendiggør en række yderligere forslag på dette område. Jeg går ud fra, at det er noget, ministeren senere vil komme med. Vi er naturligvis godt tilfredse med, at reglerne på de enkelte områder nu bliver samlet i en hovedlov. En konsekvens heraf bliver ifølge ministeren, at 12 love vil kunne ophæves, og det håber vi kommer til at holde stik.

Men stort set er Fremskridtspartiet altså positivt over for det foreliggende forslag.

Bente Juncker (CD):

CD's ordfører er blevet syg, og derfor skal jeg fremsætte nogle bemærkninger om dette lovforslag.

Da Venstres ordfører var heroppe, var han så glad for, at nu var der endelig 12 love, der blev ophævet. Man kan jo spørge sig selv, når man kender undervisningsministeren og ved, hvor længe han har siddet, nemlig i 9 år, hvorfor i alverden det ikke er blevet gjort for mange år siden, hvis det er så godt.

En af hovedtankerne i forslaget skulle jo være regelforenklning, og det sker ved, at man sætter en hel masse love sammen – Socialdemokratiets ordfører har ret i, at det ligger hulter til bulter – men det egentlige i forslaget er, at nu skal friskoletanken indføres på erhvervsuddannelsesområdet. Så kan man jo spørge, om det er godt eller skidt. Er det godt at lave nogle uddannelser med brugerbetaling? Jeg savner altså en begrundelse for, hvorfor ministeren vil det. Der har været nævnt fra andre ordførere, at det er af ideologiske grunde, men det kunne da være, at ministeren havde en anden, saglig begrundelse. Hvorfor skal det indføres på dette område?

Jeg er også meget i tvivl om, når jeg læser forslaget, hvilke uddannelser det er, der skal udbydes. Er det nogle af de eksisterende uddannelser, hvor man ikke skal betale i dag, eller er det nye uddannelser, som erhvervslivet i særlig grad har brug for, eller hvad er det for noget? Inden vi siger endeligt ja til forslaget, vil vi meget gerne have lov til at se på de ting i udvalget, og jeg har da også bemærket, at erhvervslivet siger ja til den del af forslaget, men at man siger nej fra lærer- og elevside.

Forslaget om frie adgangsprøver til social- og sundhedsuddannelserne har vi ikke noget imod i CD. Vi synes, det er udmærket, at de, der tager de uddannelser, måske har prøvet noget andet i praksis først.

Med hensyn til klageadgangen vil jeg gerne sige, at jeg synes nu, det er rarest, hvis en uvildig instans kan se på sagen. Jeg forstår udmærket, at når man har nogle bestyrelser, skal de også bestille noget og have nogen kompetence, men det er nu rart, at en sag også kan behandles uden for huset. Jeg er bekendt med, at man også skærer ankemulighederne væk mange andre steder, og det er altså ikke af det gode. På miljøområdet er det f.eks. ikke spor godt, at der ikke er alle de ankeinstanser, der har været tidligere. Jeg kan godt se, at sagerne måske hober sig op i ministeriet, men det er i hvert fald noget, som vi vil se på under behandlingen i udvalget, om det er klogt at afskære eleverne fra muligheden for at anke.

Så har jeg bidt mærke i indholdet af § 10 vedrørende rektoransættelsen, det kan sikkert være meget fint. Og endelig er der lidt nostalgi for dem, der har været herinde længe, nemlig angående pilotuddannelsen. Enhver, der kan

[Bente Juncker]

huske, hvilket bølvi vi havde, da vi oprettede den uddannelse, er sikkert glad for, at nu er det endelig slut, og det skal ministeren have ros for.

Men alt i alt vil vi se på de enkelte punkter i udvalget.

Ole Vig Jensen (RV):

Som det er sagt af andre, er det vel rigtigt, at der er tale om et usædvanligt lovforslag, alene af den grund, at forslaget kan afløse i det mindste 12 andre love. Men det skal der selvfølgelig også være plads til, og i den udstrækning, hvor der er tale om at afbureaukratisere, forenkle og regelsanere, er det som oftest et udmærket formål.

Hovedideen i forslaget er jo at give mulighed for at etablere frie erhvervsskoler, og umiddelbart har vi megen sympati for det i Det Radikale Venstre. Vi vil have svært ved at fornægte en lang frihedstradition, hvor der gives rige muligheder for oprettelse af skoler, men netop på dette felt synes jeg, at der er grund til at gøre sig nogle ekstra overvejelser. Er det nu også et led i den idé, som har knyttet sig til etableringen af frie skoler? Leder vi ikke den grundtvigske tanke på afveje med forslaget her?

På den ene side henviser ministeren til de frie grundskoler, men her er der jo altså den forskel, at vi har undervisningspligt. Hvis man ikke vælger at blive undervist hjemme, er man forpligtet til at søge en offentlig institution, og derfor er det helt selvfølgelig, at vi har åbnet mulighed for, at man kan oprette sine egne, frie skoler. Det forholder sig anderledes, når vi går ind i ungdomsuddannelserne, her er der jo helt frit valg. Men også her har vi jo betruddt den vej med det frie gymnasium, så hvorfor ikke også sige, at den mulighed også skal være til stede på det erhvervsmæssige område? Vi vil ikke afvise, at man kan betruede den vej, vi vil godt se lidt nærmere på det i udvalgsarbejdet. Vi vil i hvert fald værne om den gode frihedstradition, vi har på skoleområdet, men vi er også åbne over for at udvikle denne tradition, og det er jo det, ministeren lægger op til med forslaget her. Lad os se på det under udvalgsarbejdet.

At eleverne kommer til at betale for at deltage i undervisningen på de pågældende skoler er naturligvis noget helt selvfølgelig. Det er jo

en del af prisen for at etablere sig med frie skoler, men det er jo også et valg, man foretager frit og selvstændigt.

Når det gælder spørgsmålet om friere adgangsprøver til social- og sundhedsuddannelserne er vi helt åbne over for den tanke, der ligger bag forslaget, nemlig at mennesker, som har erhvervet en erfaring, som kan bruges i denne sammenhæng, skal have lejlighed til at få afprøvet den og få godskrevet deres kompetence. Netop på social- og sundhedsområdet tror jeg, at mange mennesker netop har erhvervet sig kompetence andre steder end i det formelle uddannelsessystem, og kan de få en lettere adgang og opfylde betingelserne, synes jeg, det er en udmærket vej at betruede.

Så lægges der op til en decentralisering af beslutningskompetencen på en række selvstændige institutioner, og det synes jeg også der er god grund til at støtte. Det kan medføre en betydelig ansvarliggørelse på de enkelte institutioner, og det er vel kun et gode.

Vi vil altså se positivt på lovforslaget, men vil fordybe os i nogle af de problemstillinger, som jeg har nævnt ved denne lejlighed.

(Kort bemærkning).

Lysholm Christensen (KRF):

Jeg har bedt om ordet for en kort bemærkning, fordi jeg fornemmede, at hr. Ole Vig Jensen rystede lidt på hånden, da hr. Ole Vig Jensen talte om de frie skoler og frihedsbegrebet. Jeg kunne måske spørge hr. Ole Vig Jensen, om vi ikke er enige i, at de frie skolers tanke hviler på to ting: frihed til at meddele undervisning og frihed til at modtage undervisning. Og det bør vel ikke være begrænset til den undervisningspligtige alder?

Det må vel gælde for ethvert niveau. Jeg hørte også hr. Ole Vig Jensen moderere det lidt til sidst, men jeg kunne godt tænke mig at få det opklaret for at se, om vi ser ens på disse ting.

(Kort bemærkning).

Ole Vig Jensen (RV):

Jeg skal gentage, at vi, som sikkert mange andre, værner om den frie danske skoletradition. Men det er ikke frihed til hvad som helst, og man må gøre sig nogle overvejelser i denne sammenhæng. Jeg har ikke afvist, at det kan

[Ole Vig Jensen]

være en vej at betræde. Når vi kan have problemer på dette felt, er det, fordi der skal knyttes krav om bestemte kompetencer til denne form for frie skoler, noget vi ikke kunne drømme om at stille som særlige krav til de frie skoler, sådan som vi traditionelt opfatter dem. Her stiller vi oven i købet detaljerede krav om, hvad de skal beskæftige sig med.

Da jeg nu har fået lejlighed til at sige noget mere i denne korte bemærkning, kunne jeg føje til, at derfor kunne den frie erhvervsskole måske være en vej til at få løst nogle problemer, vi har på erhvervsuddannelsesområdet, nemlig at det almene i erhvervsuddannelserne på ungdomsområdet har for lille en plads i forhold til de krav, der må stilles til vore unge mennesker i den fremtid, som vi bevæger os ind i hele tiden.

Lysholm Christensen (KRF):

Jeg vil gerne indlede med at takke for det svar, jeg fik fra hr. Ole Vig Jensen. Jeg konstaterer, at vi vist er enige. Naturligvis er der ingen tvivl om, at man skal stille detaljerede faglige krav specielt på det område – ingen tvivl om det – det faglige skal være 100 pct. i orden.

Lovforslaget, som vi har til behandling her, er lidt en blandet buket. Det er delt op i tre hovedgrupper, nemlig øgede frihedsgrader for erhvervsrettede ungdomsuddannelser, decentralisering og klarere og enklere regelstrukturer.

Med hensyn til det første område om den øgede frihedsgrad på de erhvervsrettede ungdomsuddannelser skal jeg straks give min principielle tilslutning til de tanker, der er beskrevet. Vi finder, at det er helt naturligt, at de frie skoletanker også finder udtryk på dette område, under den klare forudsætning, som jeg nævnte for lidt siden, at det faglige niveau er i orden.

Vi finder også, at det er i orden, at vi her giver mulighed for en vis brugerbetaling, som det er skitseret. Det må være rimeligt, at det også indføres dér, ligesom vi kender det på andre uddannelsesområder.

Jeg skal nævne den friere adgang til social- og sundhedsuddannelserne. En vurdering på baggrund af reelle kvalifikationer som skitseret i lovforslaget finder vi også er helt fint. Den tanke kan vi udmærket støtte. Vi mener også, at det kan være godt, at man selv erhverver vis-

se lærebøger, som har erhvervsmæssig værdi. Jeg er enig med SF's ordfører i, at der er mange lærebøger, der forældes ret hurtigt. Derfor må det præciseres, at det er bøger, der har erhvervsmæssig værdi og ikke bare kort værdi. Det skal være bøger, som kan bruges et stykke tid, ellers er der ikke megen idé i den tanke.

For så vidt angår andet hovedpunkt i lovforslaget, decentraliseringen, er vi enig i, at det er udmærket, at ministeren ikke længere skal have kompetence til godkendelse af rektoransættelser m.v. Det forslag kan vi også støtte.

Endelig glæder vi os over, at lovforslaget indebærer, at man kan ophæve 12 love. Det er en rigtig retning at bevæge sig i. Lad os endelig få ophævet de love, som kan undværes.

Vi kan i hovedtrækkene støtte lovforslaget.

(Kort bemærkning).

Ebba Strange (SF):

I mit ordførerindlæg efterlyste jeg ministerens begrundelse for dette lovforslag om frie erhvervsskoler. Nu er det snart ministerens tur til at svare, men før ministeren kommer op, vil jeg gerne spørge hr. Lysholm Christensen: Hvis disse skoler skal opfylde de samme formål som de øvrige selvejende institutioner, vi har på erhvervsskoleområdet, hvad er det så for en frihed, de skal have – bortset fra friheden til at opkræve deltagerbetaling?

(Kort bemærkning).

Lysholm Christensen (KRF):

Hvis vi ser på historien, findes der en lang række eksempler på, at forskellige fagskoler er oprettet på privat initiativ. På stående fod kan jeg komme i tanke om f.eks. Håndværkerhøjskolen i Haslev, og der er sikkert en lang række andre eksempler.

Der er en gruppe mennesker, som f.eks. ud fra et bestemt grundsyn har interesse i at oprette en skole, og hvis de kan opfylde de faglige krav, synes jeg, det er helt fint, at de kan få frihed til det. Det kan være inden for mangfoldige områder.

Jeg tror nu ikke, det bliver ret mange, der vil gøre det, for det er noget af en kraftanstrengelse at oprette en fri institution på det niveau, en virkelig kraftanstrengelse. Det er ikke mange, der vil kunne gøre det.

[Lysholm Christensen]

Man kunne også tænke sig, at visse industriområder måske ville gå sammen om en fri skole på området. Det kan jeg ikke udelukke, men det bliver ikke mange.

(Kort bemærkning).

Ebba Strange (SF):

Jeg spurgte ikke, hvem hr. Lysholm Christensen kunne forestille sig ville oprette sådanne skoler, jeg spurgte, hvad det var for en frihed, de skulle have. Nu får jeg så at vide, at det er noget med et grundsyn på en håndværkeruddannelse eller sådan et eller andet.

Men jeg forstår stadig væk ikke, hvad det er for en frihedsgrad, de skal have, som de selv-øjende institutioner ikke har i dag.

(Kort bemærkning).

Lysholm Christensen (KRF):

Som det ses af historien, er sådanne skoler ofte oprettet som kostskoler. Det kan være, man gerne vil have en frihed til at etablere et kostskolemiljø, hvor man kunne arrangere forskellige kulturelle aktiviteter for de unge mennesker i fritiden uden for den almindelige faglige undervisning, altså en frihed til at etablere et studiemiljø på egne vilkår. Det er den slags tanker, jeg gør mig.

Undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder):

Jeg vil gerne bekræfte, at et meget stort antal erhvervsskoler i Danmark er blevet til på privat initiativ. Det er et stort antal gymnasier og børneskoler også, det er en række sociale institutioner, børnehaver, seminarier og alt muligt andet.

Hvis vi ser på den bygning, som er skabt, og som udgør den sociale, sundhedsmæssige og uddannelsesmæssige sektor i Danmark i dag, vil vi se, at en række af de sten, der udgør denne bygning, oprindeligt er skabt i privat regi.

Spørgsmålet er så, om vi skal forsøge at gengive den offentlige sektor noget af den grokraft, den plads til initiativ, som var med til at gøre den til det, den er i dag, eller om vi skal tro, at historien slutter med os.

Vi kan måske ikke lige nu få øje på en lang række initiativer, som er undertrykt, men vi kalder jo heller ikke på dem. Hvorfor skulle man begynde at tænke tanker og lægge planer,

når man ved, det ikke kan lade sig gøre. Tingene skal komme i den rigtige rækkefølge. Når vi politikere skaber mulighederne, hælder vand op i trugene, så skal der nok komme nogle og bruge dem, sådan har det altid været, og sådan er det også nu, for historien er ikke slut med os, vi er ikke den sidste generation.

Det er nok den vigtigste baggrund for, at vi som det første i dette lovforslag har denne mulighed for at oprette frie erhvervsskoler. Hvis vi kigger på hele uddannelsessektoren fra børnehaveklassen og op til og med de 18-årige, altså de 12 års skolegang, vil man se, at dér er der kun ét sted, hvor man ikke har mulighed for privat initiativ, og det er lige præcis det hul, der her foreslås udfyldt.

Selv når det gælder erhvervsskolernes grunduddannelser, er der mulighed for privat initiativ. Det er der, når det gælder gymnasier, det er der, når det gælder grundskoler, vi kender det hele. Det eneste, der mangler, det er altså disse 2-års-gymnasiale uddannelser på erhvervsskolerne, som er faldet uden for. Hvorfor skal det være det eneste sted, hvor der ikke er mulighed for at oprette og drive skoler på privat initiativ på visse betingelser, bl.a. på den betingelse, at man betaler lidt for friheden?

Man kan diskutere, hvor meget de private gymnasier betaler for friheden, for de er for det offentlige ikke særlig meget billigere end de amtskommunale gymnasier; det kan man altid se på, og det er ikke det afgørende. Det er ikke afgørende for regeringen, at vi lige præcis får opfyldt ønsket om, at eleverne skal betale 20-30 pct. Hvis hr. Køpke Christensen kan overtale nogle andre til, at det kun skal være 10 pct., så lad os overveje det. Jeg har blot den grundholdning, og det har vi i regeringen, at friheden må godt koste lidt. Vi finder den ordning, vi har for de private grundskoler, særdeles udmærket. Man må oprette og drive skoler på privat basis, men det koster lidt ekstra. Kan man drive det meget billigt, kan man til gengæld få skolepengene meget langt ned.

I den sammenhæng har man heller ikke helt så mange forpligtelser, som den offentlige skole har, og på den måde er der altså fordele ved at være privat og hjemmegroet, at være en skole, der selv har valgt sine nicher, og som ikke skal dække alting. Derfor kan der være en vis rimelighed i, at det offentlige tilskud til gen-

[Undervisnings- og forskningsministeren]

gæld er lidt lavere. Men det kan diskuteres, det er ikke det afgørende i dette forslag. Det afgørende er at få den plads til initiativ på dette område, som vi har på alle andre områder helt op til og med det 12. skoleår, og dermed give mulighed for en fortsat vækst med initiativ og grokraft i den offentlige sektor.

Det er regeringens opfattelse, at vi skal have en offentlig sektor, der på én gang holder sine økonomiske rammer, og som ikke vokser mere, end landet kan bære, og som gerne må blive lidt mindre i forhold til nationalproduktet i de kommende år. Men det er samtidig vores opfattelse, at vi udmærket inden for disse snævre rammer kan give plads for privat initiativ.

I øvrigt synes jeg førstebehandlingen her har været konstruktiv – til tider tilmed poetisk og fornuftig, hvad enten det nu er Piet Hein eller fru Ebba Stranges udviklingspsykologiske analyse, man her tænker på.

Det blev sagt, at dette forslag er en blandet landhandel. Ja, det er Folketinget også. Og vi laver mange ting, som det senere bliver nødvendigt at ændre. Det kan man se på de utallige lovforslag, som alle regeringer er kommet med gennem årene.

Nu kommer regeringen så med en stribe afbureaukratiseringsforslag. Jeg er ikke spor flov over, at det er en blandet landhandel, og at det kan se lidt tilfældigt ud. Jeg mener, at enhver minister burde komme med et sådant forslag hvert år. Man kunne så ved samme lejlighed, som det sker på side 10 i bemærkningerne til lovforslaget, afgive beretning om, hvordan det går med at få saneret regelsættet på ministeriets område.

Jeg vil gerne reklamere lidt for side 10 og takke hr. Anders Mølgaard for, at han også bemærkede det i sin tale, for vi agter, som det blev nævnt, at fortsætte ad den vej. Og det ville da være flot, hvis jeg også i næste folketings-samling kunne komme med endnu nogle bidrag til den blandede landhandel og afgive beretning om, hvordan det så er gået med at få halveret antallet af regler.

Jeg får også fra Socialdemokratiet somme tider skyld for, at vi har for megen central planlægning, for mange puljer, for mange regler og for mange ministerbemyndigelser. Det er ganske vist sådan, at hver eneste gang jeg siger helt konkret: Jamen skulle vi afskaffe dét? Skulle vi afskaffe dét? Skulle vi afskaffe dét? – Så var det ikke lige dét, man tænkte på.

Men nu kommer jeg så med lovforslaget her og spørger: Er det dét, vi skal afskaffe? Fordi det synes jeg godt, vi kunne. Jeg håber ikke, at vi rammer forkert hele vejen. Lad os nu sætte handling bag ordene. Vi er åbenbart enige om, at det er den vej, vi skal.

Man kan også sige det lidt mere polemisk, nemlig at vi ved hjælp af dette forslag kan få skilt fårene fra bukkene. Hvem er det, der vil have færre regler i Danmark? Og hvem er det, der vil have flere regler i Danmark? Men det var kun, hvis man skulle sige det polemisk. Det ligger mig jo fjernt at sige det på den måde.

Jeg forstår, at flere partier har problemer med at afskaffe vederlagsfriheden. Jeg har nævnt, at når det gælder de frie erhvervsskoler, kan der være gode begrundelser for, at man til gengæld for friheden betaler lidt. Men jeg har også nævnt, at de procentangivelser, der er angivet, ikke er afgørende.

Men når Fremskridtspartiet siger, at den slags betaling er en slags skat, og det er Fremskridtspartiet imod, så er jeg nødt til at spørge Fremskridtspartiet, hvorfor i alverden vi så skal betale skat, når vi går i Det Kgl. Teater. Herregud! Det, vi betaler for billetterne, er jo kun en tiendedel af det, det koster. Hvorfor foreslår Fremskridtspartiet ikke at afskaffe denne urimelige skat for folk, der går i Det Kgl. Teater?

Det tænkte jeg på, da vi sidst havde en lignende sag til behandling, hvor vi også hørte, at Fremskridtspartiet gik imod, at regeringen ville skabe ansvarlighed blandt unge mennesker ved, at de skulle betale lidt, når de reserverer en uddannelsesplads, på den måde at de så taber noget, hvis de ikke bruger pladsen. Da fik jeg den samme besked. Og da var det, jeg sad i min stol og tænkte: Hvorfor vil Fremskridtspartiet ikke også afskaffe den skat, man betaler, når man går i Det Kgl. Teater? Jeg synes simpelt hen, der er noget i vejen med Fremskridtspartiets filosofi på dette punkt. Jeg forstår godt modviljen mod, at brugerbetaling bare bliver en ny måde at kradse flere penge ind til de offentlige kasser på; men det kan ikke være Fremskridtspartiets mening, at man ikke på denne måde, som det her foreslås, kan skabe liv og grokraft i den offentlige sektor. De samlede udgifter stiger ikke ved det. Der er ingen ulemper for borgerne, for de kan lade være med at vælge disse løsninger, hvis de ikke vil.

[Undervisnings- og forskningsministeren]

Man er fri til at lade være med at betale skatten. Det er altså en frivillig skat. Går Fremskridtspartiet heller ikke ind for frivillige skatter?

Et andet punkt er dette med undervisningsmaterialer. Her troede jeg ærlig talt, at jeg havde været så tålmodig og så flink til at skrive igen og igen og igen, at jeg havde fundet en model, som alle kunne tilslutte sig. Bemærk, at sagen er startet på foranledning af skolerne. Bemærk, at alle involverede organisationer inklusive personaleorganisationerne tilslutter sig det. Bemærk, at selv den somme tider lidt sløve Amtsrådsforening – undskyld, jeg siger det – i sidste ende kunne se, at dette her var fornuftigt – og tilsluttede sig.

Bemærkningen om Amtsrådsforeningen skyldes, at det er Amtsrådsforeningen, der har forsinket dette her. Men det lykkedes til sidst at finde en model, som Amtsrådsforeningen også kunne tilslutte sig. Det vil sige, at uden for dette hus' vægge er alle organiserede kræfter med på forslaget. Hvorfor i alverden kan det så ikke accepteres?

Det var en ren fejl, at vi i forbindelse med reformen af disse uddannelser uforvarende kom til at forbyde, at man fortsatte den praksis, man altid har kørt med, nemlig at eleverne køber nogle af deres bøger. Der var ingen, der talte om det; der var ingen, der tænkte på det. Første længe efter at det var vedtaget, fik jeg brev fra skolerne om, at dette var meget uheldigt, og her er så resultatet af de sonderinger, jeg har foretaget for at få rettet på fejlen.

Jeg vil indtrængende bede Folketinget om at sige ja til dette. Der er ingen, der vil brokke sig over det. Det er ikke en spareforanstaltning; det er en pædagogisk foranstaltning. Det er ikke noget nyt, at der er dele af undervisningssektoren, hvor man ser det som en fordel, at eleverne betaler for bøger. Det var også Gymnasieskolernes Lærerforenings standpunkt, dengang man afskaffede betalingen dér. Da klagede Gymnasieskolernes Lærerforening og sagde, at det var en pædagogisk ulempe. Sådan kan det altså være nogle steder. Og her kradses der ikke penge ind; det er ikke en skat. Man giver blot mulighed for, at man kan gøre, som man hidtil har gjort, og som man har været glad for, nemlig at lade eleverne købe nogle af deres bøger, dem, de har brug for senere hen.

De frie adgangsprøver fornemmer jeg at der er forståelse for, dog måske ikke betalingen. Lad os undersøge, hvor dyrt det er. Det kan vi måske tale os til rette om.

Lad mig til sidst sige, at jeg påstår ikke, at dette forslag er udtømmende. Det ville være en stor glæde for mig, hvis partier her i huset, organisationer uden for huset, skoler, skoleledere, bestyrelser ville arbejde med på at komme med flere forslag til regler, vi kan afskaffe. Jeg betragter blot dette lovforslag som et led i en bevægelse, en permanent bevægelse, hen imod færre regler i dette samfund.

(Kort bemærkning).

Anne-Marie Meldgaard (S):

Jeg giver ministeren helt ret. Det er rigtigt, at Socialdemokratiet ofte beskylder ministeren for at være meget centralfikeret omkring styringen. Men jeg er glad for, at ministeren så giver mig ret i, at dette er en blandet landhandel.

Jeg er i særdeleshed glad for, at ministeren så klart svarer på, hvad meningen er med at lave sådan en blandet landhandel, for det var helt klart, at Socialdemokratiet skulle fremstå som det parti, der gik ind for flere regler, for at fremhæve at regeringen ønskede færre regler. Det var en uretfærdig vurdering, fordi det fremgik klart af vort ordførerindlæg, at vi var meget positive over for den del af regelsaneringen.

Ebba Strange (SF):

Der er naturligvis en del af denne debat, der skal foregå i udvalget gennem spørgsmål og svar osv. Men jeg kan ikke lade være med at kommentere ministerens svar på det med friskolerne inden for de toårige gymnasiale uddannelser.

Jeg er helt enig med ministeren i, at historien slutter ikke med os. Vi håber alle sammen, at de næste generationer også får glæde af den, og at vi skal bane vejen for dem, er vi også enige om. Men jeg synes, ministeren blev lidt klarere i sit svar, end han er i selve forslaget. Nu handler det i virkeligheden ikke så meget om, hvad disse skoler skal være fri til eller fri for. Det er begrebet friskoler, der optager mig. Hvad forstås vi ved en friskole? Det må være noget med at være fri *til* nogle ting, fri *for* nogle ting.

[Ebba Strange]

Hverken ministeren eller jeg behøver at holde grundtvigske foredrag for hinanden om, hvordan de opstod, hvad det egentlig var, de elever gerne ville være fri for, da man startede hele bevægelsen. Den har været så værdifuld, og jeg er en varm tilhænger af den. Men jeg synes, situationen er en helt, helt anden, når vi har med unge mennesker at gøre, der skal ind og have en erhvervsuddannelse.

Og nu kan jeg så også forstå, at det handler egentlig ikke så meget hverken om frihed til det ene eller frihed for det andet. Det handler om, at man også skal have det private initiativ ind her. Det er rigtigt, at alle friskoler er opstået på privat initiativ. Det er den eneste måde, man laver friskoler på. Men så vil jeg godt spørge ministeren: Er der noget pres? Har ministeren haft én eller flere eller mange henvendelser fra folk, som virkelig mener, at det er helt nødvendigt, at de får lov at lave en af disse uddannelser på privat initiativ, fordi der er noget i den offentligt støttede skole – det er jo stadig væk selvejende institutioner, vi har med at gøre – som de er utilfredse med? Hvis der virkelig var sådan et græsrodsinitiativ, ville jeg meget gerne se på det, drøfte det og se, hvad det bunder i. Hvad er det, de er utilfredse med i den mulighed, de har i dag?

Jeg skal ikke forlænge debatten med dette spørgsmål. Vi kan vende tilbage til det i udvalget.

Køpke Christensen (FP):

Jeg vil sige til ministeren vedrørende sammenligningen med Det Kgl. Teater, at vi nok alle sammen er klar over, at der er én væsentlig forskel i det, vi her taler om. Jeg mener, det er en nødvendighed, at de unge mennesker får en uddannelse og at de ikke skal skele til økonomien. Så kan man sige, at de bare kan vælge det offentlige system. Men jeg tror ikke, ministeren mener, at der ikke skal være en frihed til at vælge, hvilken skoleform man ønsker at gå ind i, uden skelen til økonomien. Derfor forstår jeg ikke rigtig den sammenblanding.

Jeg vil godt sige, at hvis man virkelig skal have den reelle frihed, kan der ikke forekomme opkrævning. Som jeg sagde i min ordførertale, er vort grundlæggende syn, at man skal have den frihed uden skelen til økonomien, dvs. at man kan vælge den skoleform, man nu ønsker.

Jeg ved ikke, om ministeren glemte at svare på mit spørgsmål om, at amtskommunernes eventuelle besparelser vedrørende disse anskaffelser af nødvendige lærebøger, dem vil ministeren ikke søge hjemtaget efter bestemmelsen om det udvidede totalprincip. Jeg vil gerne spørge ministeren endnu en gang: Det kan da vist ikke være ministerens oprigtige mening?

Undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder):

Jo, det er det, for jeg er sådan en venlig sjæl, der synes, at vi skal skille penge og pædagogik. Hertil kommer, at jeg lagde meget vægt på de vanskeligheder, jeg havde haft med at skabe enighed med Amtsrådsforeningen omkring dette her. Det siger sig selv, at netop den formulering var med til at berolige Amtsrådsforeningen, for jeg turde jo ikke komme til Folketinget med sådan en sag, hvis jeg ikke havde fået alle parter taget i ed og fået alle parter til at støtte den.

Med hensyn til hvad friheden skal bruges til, og hvad det er, man bliver fri for, vil jeg sige, at når vi ser på de private grundskoler, så har vi dér en meget løs målstyring; derfor er der overordentlig meget frihed for de private grundskoler. Når vi ser på de private gymnasier, har vi en meget kraftig målstyring, idet man skal opfylde nogle eksamenskrav til punkt og prikke i alle fag for at kunne kalde sig et gymnasium og for at kunne uddanne studenter og hf'ere.

Når det gælder erhvervsskoler, ligner det mere gymnasierne end grundskolerne. Men hvis man ser bekendtgørelsen for gymnasiet, for højere handelseksamen og for højere teknisk eksamen, vil man kunne se, at disse bekendtgørelser langt fra holder sig til det, der har med de faglige mål at gøre. Der står alt muligt andet, også alt muligt andet, som man her i Tinget er meget optaget af. Det er alt det andet, som ikke direkte har med målet at gøre, der for frie institutioner kan løses op for.

I øvrigt har jeg tit opfordret de private gymnasier til at udbede sig noget mere frihed, og det vil de gerne. At der så ofte sker det, at når de private gymnasier siger: Kunne vi ikke få den og den frihed, så sker der ofte det, at de offentlige gymnasier så kommer og vil have den samme frihed – og får den. Og det er da

[Undervisnings- og forskningsministeren]

glædeligt. Det er en af de mange måder, hvor på de frie institutioner har inspireret den offentlige sektor, fordi de somme tider skaber misundelse hos de offentlige institutioner, der så med god grund siger: Hvorfor må vi ikke det samme? Og så finder man ud af, at alle må få den frihed.

Tænk på frikommunerne, hvor hurtigt disse frikommuneforsøg smittede, således at det store flertal af frikommuneforsøgene, der foregik på undervisningsområdet, i hovedsagen i dag er indført som almindelig tilladt over alt. Jeg nævner det, fordi jeg tror virkelig, at vi her har vejen til en fornyelse, en spændstiggørelse af den offentlige sektor.

Men som flere har sagt, lad os fortsætte drøftelsen i udvalget. Jeg har indrømmet, at det er en blandet landhandel, for i regeringen kan vi godt lide blandede landhandlere. Det er et roseord i min mund. Men det er klart, i en blandet landhandel behøver man ikke købe alle varerne. Man kan både bede om nye varer, men man kan selvfølgelig også sige, at der er nogle, man ikke vil købe.

Jeg ser nu efter debatten i dag gode muligheder for, at ganske mange af varerne i denne blandede landhandel trods alt kan købes med eller uden visse ændringer, og det er jeg glad for. Og jeg er glad for Socialdemokratiets tilslutning til regelsaneringen generelt, når bare man husker, at så skal Folketinget altså også regelsanere Folketingets regler; det er jo det, lovforslaget drejer sig om.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af lovforslag nr. L 179:

Forslag til lov om ændring af lov om erhvervsuddannelser og lov om Arbejdsgivernes Elevrefusion. (Praktikophold i udlandet).

Af undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder).

(Fremsat 15/1 92).

Lovforslaget sættes til forhandling.

*Forhandling***Anne-Marie Meldgaard (S):**

Jeg håber da virkelig, at ministeren hører efter, hvad vi siger nu. Det er ikke så tit, at han hører noget positivt fra Socialdemokratiet, men med udgangspunkt i den katastrofale praktikpladssituation og den stigende internationalisering og harmonisering, der finder sted i Europa, hilser Socialdemokratiet ministerens lovforslag velkommen. Vi tror på, at muligheden for at kunne gennemføre enten skoleophold eller praktik i udlandet vil være en væsentlig styrkelse af erhvervsuddannelserne. Ja, en kombination af begge dele var måske det optimale ikke alene for de unge, som uddanner sig, men så sandelig også for virksomhederne, som efterfølgende skal ansætte dem. Netop for at kunne opfylde kravet til uddannelserne anser vi i denne sammenhæng de faglige udvalgs rolle for at være særdeles vigtig for at få det hele til at hænge sammen.

Selve finansieringsmodellen accepterer vi. Blot vil jeg nævne, at i og med at der ikke stilles krav om en uddannelsesaftale under praktik i udlandet, bør det bemærkes, at længdetgørelsen for elever uden dansk uddannelsesaftale med lovens § 14 som udgangspunkt kun vil udgøre gennemsnitlig 90 pct. af den ordinære elevløn. Derfor ønsker jeg at understrege, at AER's bestyrelse i henhold til erhvervsskolelovens § 26, stk. 2, kan give et tillæg, som fører til fuld løn, hvilket jeg håber vil ske i de aktuelle tilfælde her.

Det er også i orden fra vores side, at der i lovforslaget tales om godtgørelse til arbejdsgivere, der har indgået uddannelsesaftaler med elever her i landet, og vi hilser meget velkommen, at der er åbnet for mobilitetsfremmende ydelser.

Som en mindre ændring i lovforslaget er julemærkehjemmene foreslået fritaget for bidragspligt til AER, og det kan vi også tilslutte